

Stanowisko X Kongresu Gmin Wiejskich RP w sprawie: zasad postępowania przy zmianie granic gmin Warszawa, 16 października 2009 r.

W latach 1992-2009 miało miejsce w Polsce około 300 zmian granic gmin. Oznacza to, że podział administracyjny państwa jest cały czas płynny. Jednak zaledwie w kilku przypadkach zmian granic dokonanych z wniosku jednej z gmin i przy sprzeciwie drugiej, można mówić o tym, że rzeczywiście zmiana ta miała uzasadnienie w interesie publicznym w skali państwowej lub regionalnej. W pozostałych przypadkach dokonywano zmian z pominięciem protestów mieszkańców zamieszkujących zainteresowane obszary. Taki stan rzeczy podważa zasadę stabilności terytorialnej gminy, która to zasada leży u podstaw konstytucyjnego statusu gminy.

Liczba wniosków wniesionych do Trybunału Konstytucyjnego przez jednostki samorządu terytorialnego w związku z dokonywanymi zmianami w podziale terytorialnym wskazuje, że przyjęty przez ustawodawcę mechanizm nie spełnia oczekiwań podmiotów biorących udział w tym procesie. Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z 12 maja 2009 roku zasygnalizował Sejmowi potrzebę stworzenia skutecznych mechanizmów prawnych zabezpieczających jednostki samorządu terytorialnego przed pochopnymi zmianami ich granic.

Uczestnicy Kongresu postulują, aby dokonać takiej nowelizacji przepisów, która zmierzać będzie do:

1. Zmian granic tylko w sytuacjach wyjątkowych i za zgodą Rad obu zainteresowanych samorządów.
2. Ustawowego wzmocnienia ochrony stabilności terytorialnej gminy wynikająca z umocowania statusu gminy w Konstytucji RP.
3. Określenia zobiektywizowanych, mierzalnych przesłanek będących podstawą decyzji o zmianie granic gmin z wyłączeniem cech uznaniowości.
4. Ustalenia ustawowej procedury związanej ze zmianą granic gmin zapewniającej dwuinstancyjność postępowania administracyjnego, kontrolę sądową oraz udział gmin w charakterze stron.
5. Nadaniu większej rangi formie współuczestnictwa zainteresowanych gmin – aby konsultacje oprzeć na przepisach o referendum gminnym, co sugeruje Europejska Karta Samorządu Terytorialnego.
6. Określenie zasad rozliczeń finansowych i majątkowych pomiędzy gminami objętymi zmianami granic zapewniającymi jednocześnie wynagrodzenie za poniesione nakłady i utracone dochody.
7. Zwolnienia z kosztów, opłat i podatków z tytułu przeniesienia własności wynikających z procedury zmiany granic gmin.

Postulowane zmiany uchronią wiele gmin przed nieuzasadnioną „aneksją terytorialną” dokonywaną dotychczas w drodze rozporządzeń na jednostronny wniosek silniejszej, sąsiadującej gminy miejskiej.

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich RP

Mariusz Poznański